

Kola, kočija i konji

Snježana Marković i Sandra Boranič, odgajateljice
Ljubica Jurčić, pedagoginja
Dječji vrtić Kolibri, Zagreb

Svjedoci smo brzog tempa razvoja tehnike, tehnologije i prodiranja velikog broja različitih predmeta i uređaja u naša domaćinstva i svakodnevni život. Koristeći blagodati modernih dostignuća, često zaboravljamo na predmete tradicijske kulture, kojima su se služili naši stari i za koje nas vežu brojne uspomene.

Naš se vrtić nalazi u Granešini, na istočnom dijelu grada, u blizini zagrebačke Dubrave. Ovaj kraj bogat kulturom i tradicijom prirodno je izvoriste inspiracije roditeljima i odgajateljima. Očuvanje kulturne narodne baštine, njegovanje tradicijske kulture i osjetljivosti za kulturni identitet stoga je već dugi niz godina sastavni dio kurikuluma našeg vrtića. U mješovitoj vrtićkoj skupini 'Žabice' provodi se poludnevni etnografsko-glazbeni program. Početkom pedagoške godine u skupinu su stigle nove tradicijske igračke (vlakici, svirale, mali kućanski namještaj, guralice 'kliptači', kola, kočije, konjići, te konjić za ljuljanje) koje su kod djece izazvale pravo oduševljenje. Tradicijske igračke bile su zastupljene u svakodnevnoj igri i aktivnostima, a ujedno su obogatile etno-centar u sobi dnevnog boravka. Mlađa djeca uglavnom su organizirala različite igre tradicijskim igračkama, dok je stariju djecu zaokupio spoznajni i kreativni dio (čemu služe igračke, usporedba sa starinskim namještajem i njegovom uporabnom ulogom, te današnjim igračkama i kako ih likovno prikazati). Na taj način započeo je projekt koji je s vremenom dobio ime 'Kola, kočija i konji'.

Kola i kočije

Projekt se razvio u tri tematske cjeline koje su se tijekom rada neprestano ispreplitale. Tradicijska igračka starih kola koju su nam posudili odgajatelj i djeca iz susjedne skupine potaknula je niz pitanja vezanih uz uporabu kola u svakodnevnom životu i radu seljana, izgledu kola, vrstama, funkciji, materijalima od kojih su napravljena, kao i pitanja o kolima u prometu i njihovoj uporabi danas. Razgovarajući o kolima, djevojčica K. M. spomenula je Pepeljuginu kočiju i time potaknula mnoštvo novih aktivnosti i razgovora o kočijama. Djevojčica A. J. donijela je fotografije kočija i vožnje u kočiji, dječak S. B. prenio je svoj doživljaj posjeta obitelji koja u dvorištu kuće ima staru kočiju, a i ostala djeca počela su donositi knjige i slikovnice u kojima se kočije spominju.

Konji

Nastavak projekta nametnuo je konja kao logičnu poveznicu dosadašnjih dviju cjelina jer ni kola ni kočije bez konja nemaju svoju uporabnu vrijednost. Nekada je konj bio neizostavan dio velikog broja seoskih domaćinstava kao radna snaga i domaća životinja.

Stvarni doživljaji najviše pridonose dječjem učenju

Obilje materijala za učenje stizalo je s raznih strana

Nezamislivo je bilo izvođenje mnogih poljoprivrednih radova bez konja (oranje, sisanje, odvoženje i dovoženje poljoprivrednih kultura), kao i njegovo sudjelovanje u društvenom životu ljudi (različite svečanosti, odlazak na misu i u grad). Djeca su saznala da je, pored narodnih nošnji, plesa i običaja, i konj sastavni dio naše povijesti i baštine. Još uvijek na raznim manifestacijama brojni posjetitelji uživaju u konjičkim natjecanjima, vezivanju repa, sklapanju kola, vožnji na paliji, upreznju konja te tekličkom jahanju. Danas djeca rijetko imaju mogućnost biti u

Tradicijske igracke izazvale su neočekivano velik interes djece

doticaju s konjima, a još rjeđe mogu sudjelovati u aktivnostima povezanim s ovim plemenitim životinjama.

Upoznajemo i istražujemo

Prve reakcije djece u razgovoru o konjima bile su izuzetno pozitivne jer su mnoga djeca na upit o životinjama upravo konja spominjala kao svoju omiljenu životinju. Djevojčica I. L.J. (djevojčica s govornim teškoćama, izuzetnih likovnih sposobnosti) nacrtała je konja na velikom formatu papira. Gledajući u enciklopediju, počela je ispisivati dijelove tijela konja i time privukla pozornost ostale djece. Roditelji smo redovito informirali o aktivnostima i tijeku projekta te su mnogi samoinicijativno željeli sudjelovati na bilo koji način. Tako je u skupinu donesen bič, što je iniciralo razgovore o opremi konja, brizi o konjima i prehrani. Iz tih razgovora došlo se do zaključaka da postoji više vrsta konja i da služe u različite svrhe: konji za rad, konji u sportu i konj kao domaća životinja. U tom dijelu projekta pridružila se i pedagoginja, čiji se član uže obitelji profesionalno bavio preponskim jahanjem, te inicirala i organizirala nekoliko aktivnosti u skupini. Donijela je albume s fotografijama, DVD i CD s filmovima i fotografijama konja te u skupini ispričala nekoliko zanimljivih priča o konjima. Poštujući interes skupine i veliku želju djece da uživo vide konja (M. B. je jahala ponija i prepričala svoj doživljaj), organiziran je poludnevni posjet hipodromu. Doživljaj je bio poseban jer su djeca imala priliku upoznati staništa konja, njihovu opremu, sudjelovati u četkanju i sedlanju konja, a na kraju su imali i mogućnost jahanja. U

Djeca su naučila četkati i sedlati konja

tim aktivnostima sudjelovala su čak i djeca koja su na početku pokazivala strah od približavanja konju. Ponos što su prevladali strah izazvao je još veće zadovoljstvo. Veliko iznenađenje djeci na kraju posjeta bila je vožnja kočijom tijekom koje su pokazala zavidno znanje o kočijama. Ovaj posjet ostavio je dubok dojam i na djecu i na roditelje, a utjecao je i na daljnji tijek aktivnosti u skupini.

Dječji doživljaji

Tema likovnih radova prije i nakon posjeta hipodromu bila je jahanje konja, a u radovima nastalim nakon posjeta hipodromu moglo se primijetiti puno više detalja, drukčiji pristup crtežu (konj u pokretu, položaj jahača na konju), više emocija prema životinjama. Posjet hipodromu donio je djeci više-struke koristi:

- upoznavanje s tim plemenitim životinjama
- susrete s drugom djecom i odraslima iz društvene zajednice
- povezivanje s prirodom
- senzibilizaciju prema životinjama
- kvalitetno korištenje slobodnog vremena
- povećavanje samopouzdanja i prilike za komunikaciju
- razvijanje svijesti o vlastitom tijelu i njegovom položaju u prostoru
- razvijanje osjećaja za simetriju
- razvijanje odgovornosti za drugoga
- razvijanje koncentracije, nuđenje i prihvaćanje pomoći
- učenje poželjnog socijalnog ponašanja.

Nakon ovog projekta situacijski su iznikla još dva podprojekta: piljenje drva i vrtuljak. Gledajući fotografije

Izrada kola kaširanjem

s kalendara koje su prikazivale konja kako vuče saonice s drvima, nekoliko je dječaka ispričalo doživljaj piljenja drva u svom dvorištu. Nabavljen je stari pilak i 'konj' ili 'kobilica' (starinski naziv za drveni nosač za drva) te velika cjepanica pa su djeca imala priliku piliti. Omogućili smo im realan doživljaj, čime su i sama mogla metodom pokušaja procijeniti težinu radnje i količinu truda kojeg treba uložiti u ovu aktivnost koja je nekad imala egzistencijalnu važnost. Zajedničkim sudjelovanjem djeca su spoznala i neophodnost timskog rada.

Tradicijske igracke

Potom smo iz susjedne skupine posudili i kaširani vrtuljak s konjićima koji nam je poslužio da upoznamo djecu s tradicijskom igrackom. Kao rezultat niza aktivnosti izrađivane su manje verzije vrtuljka čija je izrada trajala nekoliko dana. Tu su se uključili i roditelji, koji su zajedno s djecom ispisivali priče izmišljenog sadržaja ali i stvarne doživljaje iz djetinjstva. Tijekom rada upoznali smo mnoštvo brojlica i igara s pjevanjem koje smo uobličili u koreografske prikaze i prezentirali ih roditeljima na završnoj svečanosti. Projekti očuvanja kulturne baštine provode se u većini odgojnih skupina vrtića 'Kolibri'. Istražujemo vlastitu prošlost jer nam razumijevanje prošlih događaja pomaže u boljem snalaženju u sadašnjosti, ali i boljoj prosudbi sutrašnjice. Upoznajući djecu s kulturnim vrijednostima tradicije kraja u kojem odrastaju, ona postaju svjesna vlastitih korijena, pronalaze svoje mjesto u svijetu i uče poštovati druge kulture.